

## MİLLETLERARASI ANDLAŞMA

**Karar Sayısı: 6558**

24 Mayıs 2022 tarihinde Ramallah'ta imzalanan ekli "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Filistin Devleti Hükümeti Arasında Çevre Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptı"nın onaylanmasına, 244 sayılı Kanunun 5 inci maddesi ile 9 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 2 nci ve 3 üncü maddeleri gereğince karar verilmiştir.

14 Aralık 2022

**Recep Tayyip ERDOĞAN**  
CUMHURBAŞKANI

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ**  
**İLE**  
**FİLİSTİN DEVLETİ HÜKÜMETİ**  
**ARASINDA**  
**ÇEVRE ALANINDA İŞBİRLİĞİNE İLİŞKİN**  
**MUTABAKAT ZAPTI**

Bundan böyle "Taraflar" olarak anılacak olan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Filistin Devleti Hükümeti;

İki ülke arasındaki dostluk ilişkilerini ve stratejik ortaklığı güçlendirme ve çevre alanında işbirliğini geliştirme yönündeki isteklerini ifade ederek,

Bugünkü ve gelecek nesillerin refahı açısından, çevrenin korunmasında ve iyileştirilmesinde, sürdürülebilir kalkınma yaklaşımının önemini kabul ederek,

Özellikle; yoksulluğun sonlandırılması, sürdürülebilir geçim kaynakları ve çevresel sürdürülebilirlik amaçları gibi uluslararası alanda mutabık kalınmış kalkınma hedeflerinin teşvik edilmesi ve başarılması için gösterilecek ortak çabaların önemini kabul ederek,

Böyle bir işbirliğinin; Tarafların ortak çıkarlarına hizmet edeceğini ve ekonomik ve sosyal kalkınmalarına katkıda bulunacağını dikkate alarak,

Aşağıdaki hususlarda anlaşmaya varmıştır:

**Madde 1**

Ekosistemin korunmasına ve kullanılmasına yönelik dengeli bir yaklaşım ile kirliliğin azaltılması ve çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması amacıyla Taraflar; hakkaniyet, fayda ve mütakabiliyet esasına dayanarak, bilgi, deneyim, en iyi uygulamalar ve teknoloji paylaşımıyla işbirliği yapar.

## **Madde2**

Taraflar, aşağıda belirtilen konularda işbirliği apar:

1. Entegre atık yönetimi (tehlikeli ve tehlikesiz endüstriyel üretim atığı, belediye atığı, ambalaj atığı, tıbbi atık, tarım atığı, arıtma tesislerinin izlenmesi ve denetlenmesi),
2. Atıksu toplama ve arıtma yönetiminin izlenmesi ve denetlenmesi,
3. Emisyon envanteri, modelleme, haritalama dahil olmak üzere hava kalitesi değerlendirmesi ve yönetimi,
4. Yeşil ekonomi, yeşil projeler, döngüsel ekonomi ve sıfır atık,
5. İklim değişikliği (adaptasyon, azaltım, raporlama, emisyon ticareti),
6. Kimyasallar yönetimi,
7. Büyük endüstriyel kazaların potansiyel risklerinin belirlenmesi, tehlikeli madde sızıntılarının önlenmesi ve azaltılması, tehlikeli atıkların ve malzeme acil durum planlarının geliştirilmesi,
8. Belediye atığı, tehlikeli atık ve atıksu arıtma ve bertaraf tesisleri için Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) gereklilikleri,
9. Biyolojik çeşitliliğin korunması ve konman alanların planlaması, tasarımı ve yönetimi ve Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) ve Uzaktan Algılama (IJA) kullanılarak bitki örtüsü haritalaması,
10. Çevresel uygulamalarda CBS ve UA kullanımında Çevre Kalite Kurumu (EQA) yeteneklerinin geliştirilmesi ve Ulusal Mekansal altyapı ve e-devlet hizmetleri ile entegrasyon.

## **Madde 3**

Taraflar, 2. Maddede belirtilen konularda aşağıdaki yollarla işbirliği yapar:

1. Eğitim programları, toplantı, konferans ve sempozyumlar düzenleme,
  2. Bilimsel ve teknik ziyaret programları düzenleme,
  3. Araştırmacı, danışman, uzman ve hükümet dışı kuruluşların üyelerinin ve temsilcilerinin karşılıklı ziyaretlerini düzenleme,
  4. Araştırma, gelişme ve uygulama faaliyetleri üzerine bilgi, uzmanlık ve belge değişimi,
  5. Proje geliştirme.
-

#### **Madde4**

Taraflar, kendi ulusal mevzuatları ve yürürlükteki uluslararası anlaşmalara uygun ve tahsis edilmiş kaynakların mevcudiyetine bağlı olarak işbirliği yapar.

Taraflar; üzerinde mutabık kalınan alanlarda uzman değişimi yapar ve ulaşım, iâşe ve ibate masrafları gönderen Tarafça karşılanır.

#### **Madde5**

Taraflar, her iki tarafın yazılı rızası ile, hükümet kurumlarını, akademik kurumları, özel sektörü ve hükümet dışı kuruluşları, işbu Mutabakat Zaptı kapsamındaki işbirliği faaliyetlerine katılmaları için davet edebilir.

#### **Madde6**

Taraflar; işbu Mutabakat Zaptı'nın uygulanması amacıyla, aşağıda belirtilen kurumları yetkili makam olarak tayin eder:

1. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti adına: Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı,
2. Filistin Devleti Hükümeti adına: Çevre Kalite Kurumu (EQA).

#### **Madde7**

Yürürlüğe girişinin ardından; işbu Mutabakat Zaptı çerçevesindeki işbirliği faaliyetlerinin etkili şekilde uygulanmasının sağlanması için, Taraflarca; bir Ortak Komite kurulur ve aşağıdaki şekilde çalıştırılır:

1. Her bir Taraf, işbu Mutabakat Zaptı'nda yazılı işbirliği alanlarının uygulanmasından sorumlu olacak bir Ulusal Koordinatörü, işbu Mutabakat Zaptı'nın yürürlüğe girmesinin ardından 3 (üç) ay içinde tayin eder.  
Ulusal Koordinatörler en az Daire Başkanı düzeyinde olacaktır.  
Her bir Taraf, diğerine, tayin ettiği Ulusal Koordinatörünün ismini bildirir.
2. Ulusal Koordinatörler, işbu Mutabakat Zaptı'nın 2. maddesinde yazılı işbirliği alanlarında Ortak Çalışma Programlarının yapılması için işbirliğinde bulunur.
3. Ulusal Koordinatörler, işbirliği alanlarının görüşüleceği taahhütleri, karşılıklı mutabık kalınacak tarihlerde düzenlenebilecek Ortak Komite

Toplantılarına eş-başkanlık yapar ve Ortak Komite tarafından alınacak tavsiyelerin uygulanmasını izler.

4. Ortak Komite Toplantıları; dönüşümlü olarak, yılda bir defa, Türkiye'de ve Filistin'de yapılır.

### **Madde8**

Taraflar; karşılıklı yazılı rızaları alınarak, ulusal mevzuatlarına uygun bir şekilde, üçüncü Taraflar ile işbirliklerinin sonuçlarını paylaşmak için anlaşılabilir.

### **Madde9**

İşbu Mutabakat Zaptı'nda yer alan hiçbir husus; Tarafların, taraf olduğu diğer Uluslararası Anlaşmalar kapsamındaki mevcut haklarını ve yükümlülüklerini etkileyecek şekilde yorumlanamaz.

### **Madde 10**

Taraflar, ilgili ulusal mevzuatlarına ve taraf oldukları Uluslararası Antlaşmalara uygun olarak işbu Mutabakat Zaptı çerçevesinde transfer edilen veya oluşturulan fikri mülkiyet haklarının etkili korunmasını temin eder.

Bu Mutabakat Zaptı'nın amaçları bakımından "fikri mülkiyet"; 14 Temmuz 1967 tarihinde Stockholm'de imzalanan "Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü'nü Kuran Sözleşme"nin 2. maddesinde kayıtlı anlama gelir.

### **Madde 11**

İşbu Mutabakat Zaptı'nın yorumlanmasından veya uygulanmasından kaynaklanabilecek herhangi bir uyuşmazlık, Taraflar arasında müzakereler yolu ile dostane şekilde çözülür.

### **Madde 12**

İşbu Mutabakat Zaptı, Tarafların karşılıklı yazılı rızaları ile herhangi bir zamanda değiştirilebilir. Değişiklikler, işbu Mutabakat Zaptı'nın 13. maddesinin 1. fıkrasında belirtilen usule göre yürürlüğe girer.

### Madde 13

İşbu Mutabakat Zaptı; Tarafların; işbu Mutabakat Zaptı'nın yürürlüğe girmesi için gerekli iç yasal usullerinin tamamlandığını, birbirlerine diplomatik yollarla bildirdikleri son yazılı bildirimin alındığı tarihte yürürlüğe girer.

İşbu Mutabakat Zaptı; bir (1) yıl süre ile yürürlükte kalır ve Taraflardan biri, diğer Tarafa; Mutabakat Zaptı'nı sona erdirmeye niyetini yürürlük süresi dolmadan en az 6 (altı) ay önce, diplomatik yollarla yazılı olarak bildirmediği sürece, 1'er (biri) yıllık müteakip süreler halinde, kendiliğinden uzatılır.

Her bir Taraf, diğer Tarafa; diplomatik yollarla yazılı olarak bildirerek, işbu Mutabakat Zaptı'nı herhangi bir zamanda sona erdirmeye hakkına sahiptir. Bu durumda, işbu Mutabakat Zaptı; yazılı bildirimin alındığı tarihten 3 (üç) ay sonra sona erer.

Taraflar yazılı olarak aksine bir anlaşmaya varmadıkça, işbu Mutabakat Zaptı'nın sona ermesi; Mutabakat Zaptı gereğince üzerinde anlaşmaya varılan ve sona erme öncesinde başlatılan projelerin ve faaliyetlerin geçerliliğini ve uygulanmasını, tamamlanana kadar etkilemez.

İşbu Mutabakat Zaptı; Ramallah'ta, 24 Mayıs 2022 tarihinde, Türkçe, Arapça ve İngilizce dillerinin her birinden 2'şer (ikişer) asıl nüsha halinde ve bütün metinler eşit derecede geçerli olmak üzere imzalanmıştır.

Yorum farklılığı olması halinde İngilizce metin esas alınır.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ**  
**HÜKÜMETİ ADINA**

**FİLİSTİN DEVLETİ**  
**HÜKÜMRİ ADINA**

(\<S'il\J J . -,

MevlütÇA•IJŞ;;L,

**Dışışleri Bakanı**

(?)

\1 '5,'it

Dr. Ria

Y,KI

**Dışışleri ve Yurtdışında ,şayan Filistinlile**

**Bakamı**



1. تنظيم البرامج التدريبية، والاجتماعات، والمؤتمرات والندوات،
2. تنظيم برامج الزيارات العلمية والفنية،
3. تنظيم زيارات متبادلة للباحثين والمستشارين والخبراء وأعضاء وممثلي المنظمات غير الحكومية،
4. تبادل المعلومات والمعرفة والوثائق الخاصة بالبحث والتطوير والأنشطة المنفذة،
5. تطوير المشاريع.

## 4öJWI

[illegible]

## 5 öJWI

.iS\\_\_1:i\_1..,fa.,...,1.....,y);\_1c1,(t)#\_bll )S 0-" 1\_-,iJ,w\\_,>b)L\ jY'-'!

◆ UJl,jJ dbW,,;T};4.S\_1.....J.,1,-,fa., y,t. wLJ:1.....J IY"L;j t Ihll wL.....,J,

.l""4Wll ô.fi.i.o Jll.i

## 6 ÖJLJV

:.fi.11 - \,llll \ wl.....Jl ul,ib'l .l.r. i  
 . JJ.1;\_.,μ::w.. 1°.l\_»;\b.L **1**  
 \_;\: \l \_; l \_\_μ\1.. tt.Wl fa. l \\_\_, \ ö)jJ .2

## 7 ÖJWI

01,,,,,,; | 0-"js                      u;l f.a. | jp,.•.fi.h.l . J.,.,l .o.c.

.(S<sup>id</sup> → A<sub>1</sub>.1-s- 'J' ) (i.Jl . ..Y'-.; JJlj) \ ' ) Jl.. i w j]

- $$\begin{aligned} & \cdot r\} : i.;.,_{-}; .I.II UJL.\ddot{U}ll .i.;l \delta).il uc \overline{\quad} dy-w. ufa. 4-iBj \backslash l.;... , w.,ib JS \qquad .1 \\ & i^{*}_{-}.c_{-}; .i.J^{\bullet} Ls^{\bullet}_{-} \dot{i}w_{-}\ddot{U}ll ..>.p_{-} \delta p_{-}<iJi . \quad J_{-},,\quad | \vartheta^{\bullet} \quad \dots j d^{\bullet} s^{\bullet} l (3) :i.;.)^{i,i} w_{-}y^{\bullet}=, r_{-}j_{-} \delta y^{\bullet}.\ddot{U}ll \\ & .>s^{\bullet};il u_{f=ll} t^{\bullet})l_{-}, W_{fml} u_{l<}^{\bullet} / ^{\bullet}Y^{\bullet}..":J_{-}; Y^{\bullet}l.o .);l \quad LS_{-}^{\bullet\bullet} \quad JYl Ls^{\bullet}_{-} \dot{L}^{\bullet} Lm q ll \dot{l}_{-}^{\bullet} :^{\bullet} \backslash A \\ & - \quad 1 \quad , \ddot{U}ll IF4 \end{aligned}$$

(.) i./ c.i. ,lüll w'lr} 4.\$ J,c. ly, .ilicr} u4-ib ,ll c.i.u...J,i u ll..ii,i 2  
 .ô fii..ll o1b 0-" 2 ô..Wl r}

- [illegible]

## المادة 8

يجوز للأطراف، وبموافقة كتابية متبادلة، تبادل نتائج تعاونهم مع أطراف ثالثة بما يتوافق مع تشريعاتهم الوطنية.

## المادة 9

لا يجوز تفسير الحكم الوارد في مذكرة التفاهم هذه على أنه يؤثر على الحقوق والالتزامات الحالية للأطراف في نطاق الاتفاقيات الدولية الأخرى والتي هم أطراف فيها.

**10 ::J\....H**

4+9

:fa.iii 0-> 2 ô.:iW I} ô.:i...oll;jjilli 4,...,iI.....,'y.foll I" ,oi.b i- Aliill ô\_fi tfa,l\_j.:iW  
 .1967 jv:i 14 I} **fa.}** W ,...II . :I.,;..IWI U.:iJl Ltld

11 ::JWΛ

,J:!! 1b]I 0:!--!d. •.....Jl.i.Jl Jb. *LJA*• fi:1...11 oi.b ) UC- t |y 1.Si J...

12 ::JWM

[illegible]

## المادة 13

تدخل مذكرة التفاهم هذه حيز التنفيذ من تاريخ استلام الإخطار الكتابي النهائي الذي يقوم الأطراف بموجبه بإخطار بعضهم البعض عبر القنوات الدبلوماسية بشأن استكمال الإجراءات القانونية الداخلية اللازمة لدخول مذكرة التفاهم حيز التنفيذ. يسري مفعول هذه المذكرة لمدة عام واحد (1) ويتم تجديدها تلقائيًا لفترات متتالية لمدة عام واحد (1) ما لم يخطر أي من الطرفين الطرف الآخر كتابيًا عبر القنوات الدبلوماسية بنيته إنهاء هذه المذكرة على الأقل ستة (6) أشهر من تاريخ انتهاء مدة سريانها.

يحق لأي من الطرفين إنهاء هذه المذكرة في أي وقت عن طريق تقديم إشعار كتابي للطرف الآخر عبر القنوات الدبلوماسية. وفي هذه الحالة، تنتهي المذكرة بعد ثلاثة (3) أشهر من تاريخ استلام الإشعار الكتابي.

لا يؤثر إنهاء هذه المذكرة على صلاحية وتنفيذ المشاريع والأنشطة المتفق عليها بموجب هذه المذكرة والتي بدأ تنفيذها قبل إنهاء المذكرة وتبقى هذه المشاريع والأنشطة سارية لحين الانتهاء من تنفيذها ما لم يتفق الطرفان كتابيا على خلاف ذلك.

وقعت في رام الله بتاريخ 24 أيار 2022 من نسختين أصليتين، كل نسخة تتضمن الثلاث لغات التركية والعربية والإنجليزية، وجميع النصوص متساوية في الحجية. في حالة وجود تناقض في تفسير أحكام هذه المذكرة، يعتبر نص اللغة الإنجليزية هو المعتمد.

بالنيابة عن  
حكومة دولة فلسطين

د. رياض المالكي  
وزير الخارجية والمغتربين

11.F-41:i.14

11:SIJ J .1.ifa.

OL

foJ\ Jw...I.,مو

لج 4Jl.i...ll

**MEMORANDUM OF UNDERSTANDING**  
**BETWEEN**  
**THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF TÜRKİYE**  
**AND**  
**THE GOVERNMENT OF THE STATE OF PALESTINE**  
**ON COOPERATION**  
**IN THE FIELD OF ENVIRONMENT**

The Government of the Republic of Türkiye and the Government of the State of Palestine hereinafter referred to as "the Parties";

Expressing their desire to strengthen the friendly relations and strategic partnership between the two countries and to develop cooperation in the field of environment,

Acknowledging the significance of sustainable development approach for the protection and improvement of environment for the well-being of the present and future generations

Acknowledging, particularly, the importance of cooperative efforts to promote and achieve the internationally agreed development goals, goals on poverty eradication, sustainable livelihoods and environmental sustainability,

Noting that such cooperation would serve common interests of the Parties and contribute to their economic and social development,

Have agreed as follows:

**Article 1**

In order to reduce pollution and ensure environmental sustainability with a balanced approach on the protection and use of the ecosystem, the Parties shall cooperate through sharing of knowledge, experience, best practices and technology on the basis of equity, benefit and reciprocity.

## **Article 2**

The Parties shall cooperate on the following issues:

1. Integrated waste management (hazardous and non-hazardous industrial production waste, municipal waste, packaging waste, medical waste, agricultural waste monitoring and inspection of treatment facilities),
2. Monitoring and inspection of wastewater collection and treatment management,
3. Air quality assessment and management including emission inventory, modelling mapping,
4. Green economy, green projects, circular economy and zero waste,
5. Climate change (adaptation, mitigation, reporting, emissions trading),
6. Chemicals management,
7. Identification of potential risks of major industrial accidents, prevention and mitigation of leakage of hazardous materials, developing emergency plans for hazardous wastes and materials,
8. Environmental Impact Assessment (EIA) requirements for municipal waste hazardous waste and wastewater treatment and disposal facilities,
9. Biodiversity conservation and planning, designing and management of protected areas and vegetation mapping using Geographical Information Systems (GIS) and Remote Sensing (RS),
10. Enhancing Environment Quality Authority (EQA) capabilities in the use of GIS and RS in environmental applications and integration with National Spatial infrastructure and e-government services.

## **Article 3**

The Parties shall cooperate on the subjects set out in Article 2 through:

1. Organization of training programmes, meetings, conferences and symposia;
2. Organization of scientific and technical visit programmes;
3. Organization of mutual visits of researchers, consultants, experts and members and representatives of non-governmental organizations;
4. Exchange of information, know-how and documents on research, development and implemented activities;
5. Project development.

#### Article 4

The Parties shall cooperate *in* accordance with their respective national legislation and international agreements in force and subject to the availability of appropriate fund,  
The Parties shall exchange experts in the agreed fields and the travel, food and accommodation expenses shall be covered by the Sending Party.

#### Article 5

The Parties, with the written consent of both parties, may invite government institutions academic institutions, private sector and non-governmental organizations to participate in the cooperation activities within the scope of this Memorandum of Understanding,

#### Article 6

The Parties shall assign the following institutions as the competent authorities, for the purpose of the enforcement of this Memorandum of Understanding:

1. On behalf of the Government of the Republic of Türkiye: Ministry of Environment Urbanization and Climate Change,
2. On behalf of the Government of the State of Palestine: Environment Quality Authority (EQA).

#### Article 7

Following its entry into force, a Joint Committee shall be established by the Parties in order to ensure efficient implementation of cooperation activities within the framework of this Memorandum of Understanding and shall be operated as follows:

1. Each Party shall designate, National Coordinator to be responsible for the management of cooperation areas enlisted herein, within 3 (three) months following the entry into force of this Memorandum of Understanding.

The National Coordinators shall be at least at the level of Head of Department.

Each Party shall notify the other regarding the name of the National Coordinator they have designated.

2. The National Coordinators shall cooperate to draw up Joint Work Programmes in the cooperation areas enlisted in Article 2 of this Memorandum of Understanding.

3. The National Coordinators shall determine the dates to discuss cooperation areas, co chair the Joint Committee Meetings that may be organized on the mutually agreed dates and monitor the implementation of the recommendations made by the Joint Committee.
4. The Joint Committee Meetings shall take place once a year in Türkiye and Palestine alternately.

### **Article 8**

The Parties may agree to share, by mutual written consent, the results of their cooperation with the third Parties in conformity with their national legislations.

### **Article 9**

Any provision in this Memorandum of Understanding shall not be construed in a way to affect current rights and obligations of the Parties within the scope of other International Agreements to which they are parties.

### **Article 10**

The Parties shall ensure effective protection of the intellectual property rights transferred or created within the framework of this Memorandum of Understanding in accordance with their related national legislations and International Treaties to which they are parties. In terms of the purposes of this Memorandum of Understanding, "intellectual property" shall stand for the term which is stated in Article 2 of the "Convention Establishing the World Intellectual Property Organization", signed in Stockholm on 14 July, 1967.

### **Article 11**

Any dispute that may arise from interpretation or enforcement of this Memorandum of Understanding shall be resolved amicably through negotiations between the Parties.

### **Article 12**

This Memorandum of Understanding may be amended through mutual written consent of the Parties at any time. The amendments shall enter into force according to the procedure stated in paragraph 1 of Article 13 of this Memorandum of Understanding.

### Article 13

This Memorandum of Understanding shall enter into force on the date of the receipt of the final written notification by which the Parties notify each other through diplomatic channels about the completion of their internal legal procedures required for the entry into force of this Memorandum of Understanding.

This Memorandum of Understanding shall remain in force for a period of 1 (one) year and shall be automatically extended for successive periods of 1 (one) year, unless one of the Parties notifies the other in writing through diplomatic channels about its intention to terminate the Memorandum of Understanding at least 6 (six) months prior to its expiration. Each Party shall be entitled to terminate this Memorandum of Understanding at any time by notifying the other Party in writing through diplomatic channels. In this case, this Memorandum of Understanding shall be terminated after 3 (three) months after the date of the receipt of the notification.

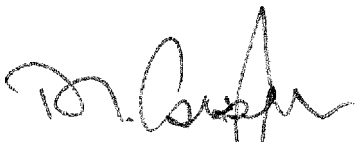
The termination of this Memorandum of Understanding shall not affect the validity and implementation of the projects and activities agreed upon pursuant to the Memorandum of Understanding and initiated prior to the termination until their completion, unless the Parties agree otherwise in writing.

Signed in Ramallah, on 24 May 2022, in 2 (two) original copies, each in Turkish, Arabic, and English languages, all text being equally authentic.

In case of any divergence of interpretation, the English text shall prevail.

**ON BEHALF OF**

**THE GOVERNMENT OF  
THE REPUBLIC OF TÜRKİYE**



**Mevlüt ÇAVUŞOĞLU**

**Minister of  
Foreign Affairs**

**ON BEHALF OF**

**THE GOVERNMENT OF  
THE STATE OF PALESTINE**



**Dr. Ri**



**Minister of Foreign Affairs and  
Expatriates**